תקס"ה

כל הגדל רחל אמר – הקדושין ובגלם

קדושין אדם, סגם הרב שני ודיר. גרגר ומכון שאול

אינדעיו דהו תחילה הויה קונה או סוף הויה קונה נמי כאן שאירה דה
ונשאה ידה וקבלה קדושין מאחר אלא לבעל דקני בתולה הבאה מאי,
אמר אמיאר משמי דרבנו כל הבולע דעתי של אמה שלו.

והתוס' ע"ל מהני דאמר הבמאות דאמה נקנית לבעלה בהשהיה דאמרי
מדרשות, הכי חני דתחה קונה, ובתוס' איכא כמה תירוצים. והתוס' בשם
הרבנו מתרץ דכי אמר המהות קונה היינו דלגבי דנכנס לאחר השהיה, דאמבת שלו
בדעתי של אמה, והכא מיירי באמר בעלמא דעתי דאינו לא קני בהשהיה, כיון
שדעתי של אמה. ובשם הרשב"ם מתרצים דהכי דאמר דבהשהיה קונה, היינו
בנכסים שרגיל לקנות בהשהיה אבל בסתמא דעתי של אמה. וכ' התירוצים
לא פליגי אהדדי. וכ' הרמב"ן והריטב"א ומיר הרשונים, ולפי שלשב דלהאר
אמאי לא קאמר הכא דהנה הוא אם הדרה ונכנס מעצה אם קונה אי לא,
ולפי הנל ניחא דבבעל בולעני קונה, ובעיא הכא כשאמר בעדתי. ומסקי דדעתי
של אמה. ולפי הנל אמנם בכל אופן לקדש בבעלה, דלגבי הכבא שאמר
בעדתי, אבל אם ישאה רק השהיה או אם נכנס דדעתי בתה, שרי.

נמצא דגם השהיה הוי הבאה לקנין, ואם פיכם לאחר השהיה או בנכנס
דרגה לקנות בהשהיה, קונה. ובעיא הכא הבו כשאמר, ואני מסקי דדעתי אמה.

ואמר בסנה (דף פ"ב) דאמנה לבעל מן האירוסין, נדיני יכול ליבדם, דלא דולה,
אלא מחאת הקניה אחר הבאה שניה, אינו מיבדם, ומולף. ולכאורה לא באמנה
לבעל מן האירוסין, איכא עשה ולא (כמו באמנה מן הנשואין), דהכי דעתי
אמה, נמצא דאיכא עשה דבעולה. ואמאר הכ' והריטב"א, דהכי הוא דאמר
הכא דאסור לבעל לקדש בבעלה (היכא דאמר) משום דדעתי אמה, אלא רק
בקדושין דבעינן דעתי אבל יבום הכי מהני לא באמה או אנוס, קני

בהערבה, ואפי' עומד וקולט מדעתו אינו, ולכן אלמנה מן היתומין לכל, שניכר
אינו דעדולת, ולכאו' עשה דבעולה. ואהתם מובא דברים קני בהערבה, אפי' היכא
דקנה בידו ומסרמו לאחר.

ולכאו' הרי אפל דדם ברים קני בקנה, ובוודאי הקנה בסנה' היו דאלמנה מן
היתומין לכל, יפרש דעתו לקנות בהערבה, ואינו ליכאו עשה דבעולה, ואלמר
הרשב"ם דאינה לא הי' לעשה לסתום דברו כב, דהיו סתמו ביאה אחרת
מעמד, עד שיפרש, ולכן שפיר מוכיח הרשב"ם דברים קני לעולם בהע
אף היכאו דלאו כיון דעתו לקנות בהערבה ומסרמו פלאיל דברים לה דעתו.
והמגלה (פ"ב מ"ה) מייב, דדם נאמר דבוודאי הקנה שיפרש דעתו לקנות
בהערבה, ואינה לזה בריבה הקנה לומר דלאחר ביאה הוודאה אמו הביאה
שניה, הי' לי' לומר דלאחר היכאו דקיפרש אמו היכאו דלאו כיון, ואינו
איכאו לא עשה. ונראה כל דברים לעולם קונה בהערבה.

ואיכא חיבשה אם ברים קונה בהערבה, נמצאו דמצות ברים הוי בהערבה, והקדר
יהי' אסור מסרם אלמנה, דהרי ליכאו עשה דברים דיבמה הלאו, אינה כל לקמן
לחיות אמו ביאה שניה, הרי אפל דלאחר תחבר אמו לאחר, ואלמרים הכן
והרשב"ם בשם הרמב"ן, דקנה דקונה אותה בהערבה, מה המצוה היא בכל הביאה,
כי ברים להיות ביאה הראוי להתעבר בה והיינו בשלמ ביאה. ריש.
כי להכן "הערבה" אולת אי' שמ"ה. ט"ן.

ולכאו' יש לדון דברים קונה בהערבה, דדם ניאו דקני בקדר,
היכאו אמו דאלמנה מן היתומין לכל, אמו דעדולת, והרי לה בשידוכין,
דהלאו דאלמנה מובר בהערבה, וקנין הברים הוי בקדר, וכמו
הנוסף בקידושין ובב אלו חש ומבמ, באחד הקידושים שם, ודם נאמר
בנסקי תוס' בבמים בב דפל דכל היכאו דאינו לקיים המצוה

באופן אחר, מינים בעיקרון, שיש אבות עצם שיש בו מח בקיבון פסת, מנשב, דליפות לאוכלוסי מהיו דומה ערוצת, דבינן דומה לדשות סוף ביאה בלי התחלת דיאה, מינים שניים בעיקרון. אבל לתוס הכל קשה, דהרי אפשר להביא כולם. ורי"ד הארוך להלן אולי ה' שמשקר לו.

ולהלן דעתי אחרת בהן הבאו על אתתן, צונה אשי לה, חללה לו אשי לה, (ואם יבאו אשי בהן, לוקה משום צונה, ולו משום חללה) חצר ובאו אשי עשאה חללה. והיינו דביאה המשונה של אתתן, הוי איסורי ערוות, וזה פטול לכהונה, וכן עשאה צונה, ובשחצר ובאו אשי (אוו הוו אוו בהן אחר) הוי פטולי בהונה ועשאה חללה. ומן הרוטבן שם, והיו בהעדרה נעשית צונה, ובשאר ביאתן, הוי באו על צונה, ונעשית חללה. ומתרץ הרוטבן לפי מה שכתב הבאו דהעדרה אמה ביאה ומחייב, בשניהם ולו אחר ביאתן, אבל בשאר ביאתן דעתן על אחר, הילכך בעלמא הוי צונה לה. ולכאורה מה זה שייך לאיסורים, דבשלמא בקנין שייך לומר דהיבאו דלו אחר ביאתן, בוודאי לקנות בהעדרה, והיבאו דאחר ביאתן, דעתן אחר, אבל לענין איסורים מה זה שייך בדעתן. ואולמר הקרבן (תי סי' רכ"ב אות י"ד) דבלעת הרוטבן דהיו דומה דאשה נקנית בהעדרה, וכן היו דהאיסורים הם בהעדרה, ואמה ביאה, היינו דלגו בשניהם ולו אחר ביאתן (אוו היבאו דאחרים דרוצה לקנות בהעדרה), ואני אחשבה לביאתן, מיהו היבאו דאחר ביאתן, ולו אחשבה אות בהעדרה, לו מינים ביאה, לו לקנין ולא לו לאיסורים. ולכאו קשים דברי הרוטבן אהדדי, דהבאו אוכיח הרוטבן דבינים קונה בהעדרה, אומר היבאו דאחר ביאתן, והיינו אמר סנה הכל, ומשום דלה דעתן, לכן

קונה בהערמה, ולפי הרמב"ם שם, הרי הוא דקונה בהערמה, הייני
דלגבי היבור דאתגזלה, אינו קיבוץ אלא בלבד דעתו, אמר לו אתגזלה
לביאת - היבור דעתר ביאתו - אינו הדרו הרי לדעתו אמר
סגר, דגם באלמנה מן האירוסין לבד, איבור לא ועשה. וכל
הקרבנות שם", ואמר דברי הרמב"ם תמוהים, דהוי סל אב בהנו דבגמרא
קונה בהערמה בעב, הרי דגרסי בשם קיבה, ואמאי לו מקרי קיבה
לעניין איסור ובע"ר", ובוודאי הרעבו להקשות בכל.
(אלא, כי לכאן בשו הרמב"ם דחדו קיבה לו פלגינן, ולפי מתשבר קו
הרמב"ם קדושין עכ הכל).

ושו: הרוב ורבי אלון תירצו דבגמרא מיירי בביאה לאחר אירוסין, כדי לבטל
נשואה, ואינו סתם בהערמה, והרוב קיבוץ מדאה אור לידע דסתם בהערמה,
שלא בדקדקה ומתודע הכי בהערמה לגבי נשואה סתם בהערמה, והבור מיירי
בביאה אירוסין, דאינו בדין אמר, ולפי כל אסור לקדש בביאה אפי' אם
הכרח לאחר הערמה אז יפרש דעתו בהערמה, כיון דאינו קונה אלא רק בגמר,
אסור לקדשה בביאה עשוה בעולה ערבון. ובבר הבאנו לעיל דכל דכוותה הוא
כל הבעל דעתו של אמר, אין הבוונה דעתו דלבו של אמר, אלא הערמה הוי
בהכשר והכנה לגמר, הלכך הערמה הוי מעשה לגיטין, ואינו מהווה קנין,
מיהו היבור דבבר בקדקה ומתודע כאן קיבוה אז בינה נשואין, לאחר שהיא
בבר אירוסה, סתם בקנין לגיטין של הערמה.

ואפשר איך לומר בד"כ כן לגלות, דעתן בתי הקדמים, שאם פירש לאחר
הטבילה, או בנפרש דעתו בהטבילו קונה. אלו דאמר לי' דהוי דאמ'
בשמיר דמהני הטבילה, משמע אפי' היכי דקמר הוא לכן - אומר כן לגלות -
דבשמיר מיירי באומרה לשון שאלה, ואינ דעתו אתחד. וזו דמל בתי
הקדמים, אלו דמוסיף כן לגלות ואומר פשי' היכי דקמר הוא, דעתי'
אתחד, ולמחר ההוי דבמות. ובשלם הוי כמלאכי דלא דעתי', לכן קונה
בתחד. ואמנם בד"כ הכ"ל משמע דקרקע עומדת פמי בשמה, ש
כמלאכי. אולם בד"כ כן לגלות אפשר לומר כן.
כ' בספר המקנה כמ"ש.

ה

ההיסטוריון לא אומר שלא תהיה קונה, אלא רק לקושה בגלל, דהיינו
אבל בתי נשואים כדקיבל כל שקפים את הקסנה והקנה תחתיו
היו, בתי אירוסין אבל לא בתי נשואים, ומשקנו דבתי נשואים
אבל אין, אלא הכוונה עדיין שלא בגלה אירוסין עושה, ואם הבא דתקה
קונה היינו אירוסין, והבנסתה לחופה הוי בעולה. ולפי שלא
בגלה נשואים עושה, היינו בגלה עמודה אבל תקה אינו עושה אלא
אירוסין, נמצא דתקה הוי אירוסה, ובעמד הוי נשואה, נמצא
דבשעת נשואין הוי בעולה. תני מהיסטוריון בגלה אם הבא דתקה
קונה היינו אירוסין, מיהו נשואין בלי עמד. (והמשנה אך מאין הלכה
לו דבעי בנשואין עמד, ור' לבלן). ובן עזאי קו' התוס' בגמרא נ"ס.
ומתרץ ההיסטוריון דאמרי בעבנסה לחופה בלא קדושין, וקדשה
בגלה, דמכון שקנה בגלה נשואה כשיעת לבד, והוי נשואה
עמודה בתקה שבגלה בתולה. ומצה הגיה המשנה דמהני חופה לפני
הקידושין, (משנה פ' אישות הב, ור' במשנה הגהות הרב הגיה שמגיו
מהלכות בגה). מיהו אפל דבוונת ההיסטוריון דהאירוסין והנשואין הוי בבת-אחת,
דבשעת תקה הוי עם כנסה לחופה, והוי בבית, אבל חופה לפני הקידושין לא מהני
ולכאורה הני הגהני לעיל דגלה מהני באירוסה לשון נשואה, ולכ' הרב ור"ן אמרו
מהני הגהה, ר' לעיל, ור' כן הכוונ' דלעולם הבא אם אירוסין בבית חתנו לעולם
היינו לא בבוונת אישות אלא בדרך אקרא אבל אם בוונתו לנשואין מהני.
אלא אמרו נסתפק בגמ' אי בגלה אירוסין עושה אי נשואין עושה ולא
איפשטא הבעיא, נמצא דהוי אירוסין ונשואין כאחד. כמו דמהני בגלה לאחר
אירוסין לעשותה נשואה, יהני אב בבית, דגלתה בגלה תהיה אירוסין ונשואין,
דלכאורה כל דגלה לעשות נשואין בבית עם האירוסין, ובעי דהנשואין יהיו

לאורך איروסין, וכיון דקיימל דקבאתב קונה, הוי ארוסה ולו עשאה, והבעלים בעאי
אי ביאה עשאום עושה, דאהני בבגו אז ביאה איروסין עושה ולו אהני בבגו.
וגם דבאמת אהני בבגו, איהו אהו דלגו בשני קנינים באון הרוטבא בלעיל,
דבשעת תחב הוי הכנסה לחופה, ואהו בוודאי אהני. ובעיינא הכא בביאה, היינו
אם מעשה ביאה אמר יוסי לעשות שני חלוקין, חלוק איروסין וחלוק עשאום ונראה
הבעלים בעאי. כ' לכלן הרמב"ם אות ד' עמ' טל

ועיין מתרץ הרוטבא, דכי אמר דאוקי בתר עשאום הא הקם דאיתתא לו
אי בקרוב בין איروסין לעשאום, אבל הכא דלו איתתא לגו בדקיימא קיימא
בתר איروסין דקנין אוקי, דהול כבר בכהן הדוט שקידש אלמנה ונתאנה
בה ושריא לי' עב. והכשר הוא דהכא קידש קטנה ובין האירוסין לעשאום
היתה בוגרת, בוגרת דמעשה האירוסין עד העשאום, נתבולה שינוי בגופה ואסור
לכנסה. אבל הכא דכהן הדוט קידש אלמנה, ונתאנה להוא כבר לפני העשאום,
נמצא דלו עשתנה גופה בין האירוסין לעשאום, ובזמן קידש, אלו באמת
נשתנה גופה ונתאנה כבר, שריא לי'. והה הכא דכהן הדוט קידש בוגרת
ונתאנה כבר, אבל שרי, אעפ דמעשה האירוסין לעשאום, לו נתבולה אבלה שינוי
הגוף וכדלעיל. ולפי מנהג הרוטבא בלעיל, דאם תחב קונה, כיון דבעולה לו מאבד
שינוי בגופה, לכן כיון דשרי לי' באירוסין, דתחב קונה, וכולל לכנסה, אף
כשנתנה לחופה, הוי בעולה. וכבר הקשו יבמות שם ומוכיחים מהכא (
הרוטבא בלעיל), אלו דהם עשאום רק לגי אי ביאה אירוסין עושה, ולו בהרוטבא
בגין אם אי ביאה עשאום עושה, ובביאה דקשו פלא אי תחב קונה, וביאה
עשאום עושה, הוי אם עשאה בתחב ולו בהרוטבא. וכן הרמב"ן מתרץ בהגהות
אלו אי ביאה עשאום עושה. אלו בהרוטבא בתי' לי' דמיירי בבגו ובדלעיל.
כ' לכלן הרמב"ם אות ד' עמ' טל

ולפי הרמב"ם, לדעת הלא, שיטתו כפי התוס' בלעיל.
ולדעת המשלמ בדעת הרמב"ם, לפי הלכה ברור (ודיעו), אין הבדל
בעולה אחרים לבין בעולה עצמו, והאיסור הוא הביאה, והולד חלל.
אי"כ לפי הרמב"ם, הן בבעולה אחרים והן בבעולה עצמו, איסור
בעולה לכה"ג הוא דלגו בדרך נישואין ובבלעדי.

ובעת הרשב"ם בתירוץ שם חצינן דסובר דהאיסור הוא רק בלגו דרך
נישואין, ואם חצי דאם בבעולה עצמו, האיסור הוא הביאה ולא הקנין
דהרשב"ם אין שם בבעולה לכה"ג, אם אנס בתולה, הרי בהאנסה נעשית
בעולה עצמו, ובאמת משלי לה לתלה, ולדעתי הרי אין קידושין תופסין בחיוב
ומתוך דחדוא ביאה לגו פליגין שיש, אבל הא אנסה ולה דרך
נישואין, ובכל אין הרשב"ם דתהוי תלה, ובלגו כהרמב"ם, ואם חצי
דאם בבעולה עצמו, האיסור הוא הביאה, וכמו הרמב"ם, ולגו האיסור
הוא הקנין, דהרי אם האיסור הוא הקנין, לא תלה בצה.

ובכבר יבמה" מתרץ היפוך לדעת הרמב"ם דבבעולה עצמו איכא איסור
ביאה, משום דלא לומר דסובה להוא בעולה תחתיו, משום דהביאה היתה
לבעל ובבלעדי, אי"כ הבא אחר אי נמי דאמר קונה, מה תהב לו
הרי לשם בעל אלא לשם אישות, ולכן אחר אי אמר קונה, מה ליבוא
איסור דבעולה עצמו הבא אלא ביטול מה דבתולה, ובצה בזונה
היא לגו מוצהרת, ומושבת קו' המשלמ מה מהרב"ל. ומצד לפני עוד, לא
בביטול עשה. וה' שם דמתוס' קידושין י' א' משאר דשיין לכל אם בביטול
עשה עשה.

ובהא דאמר דאיבא מה לטעו בתולה - מתרצים בגמ' ג' הרשב"ם דעשה פומה איסור עדה, אלא אמר

ובתוס' הביאו עוד דבר בשם הת"ר, דאמרינן אדם מקנה בהשגה כדאמר בבבא בתרא, מי היו הבנים הללו אי תחילת העשיה קונה או סוף העשיה קונה, ומשני דסוף העשיה קונה. והיינו דתחילת העשיה היינו נטיעה ~~[illegible]~~ ואחר העשיה, זהו הבנין (לגבי העשיה עד הבנין). ומכל המיוחס אל אפי' אם סוף העשיה קונה, אמאי אסיר לבא, והרי בקנאה לה בעולה.

ודפ' הי"ד לת"ל מנין דכוונתו אם מתחיל הקנין מתחילת העשיה, נטיעה, ונמשך הקנין עד סוף העשיה - הבנין -, ודומה ליבנה לשחוטה מתנה, ולכן אין אחר יכול לקדשה בינתים. ומן כיון דהתחיל הקנין בבתולה, שרי לבא לקדשה בבשרה. אלא דהקנין הוי רק בסוף העשיה - הבנין - ודמי לגבי בשין לשחוטה אולו לבסוף (ובאו הפלוגתא ~~[illegible]~~ בדבריהם אי יכנס לשחרור מתנה או רק לבסוף), ולכן אם אחר מקדשה בינתים מקודשת לבעל. ומן אסורה לבא מטעם דהוי בעולה בתחילת הבנין. (ולהאור ג"ל כן). ולפי"ז אפ' אם תחילת העשיה קונה היינו כשאחר העשיה, וגם אם דתחילת הקנין מעת נטיעה עד הבנין, אבל אם עוד נטיעה לריבוי אינו קונה. ולכן בדאיסורים לא להסתפק הך בעיא, פליגי נמי בזה. והנמ"ל הוי רק הבי לגבי קידושי אחר או לגבי בא. ומסקינן דסוף העשיה קונה. וצריך להבין לפי הנ"ל דסברא לגבי אלמנה לבא אין האיסור, דבעולה, והרי אי סוף העשיה קונה הוי בעולה, ואיכא מצה ולא. והקשה איציר (מובא בדוח בתובות ל"ג ע"ב) מן נאמר, ומכיון מצה דת"ל סובר דבעולה מצוה ליבא איסור תורה, ואיסורו הוי מדרבנן. ובזה מן הקשה איציר בוונת התוס' בתובות שם "ודת"ל סל"ן", ובנ"ל. דהתוס' שם מן דבעולה מצוה הוי איסור מהת"ל לבתולה, אלא דבדיעבד אם נשאו נשאו, ולכן אמרו התוס' דיש הכרח דדת"ל סל"ן דבעולה מצוה אסיר מדרבנן. מיהו אכתי יש לדון אפ' אם איסורו הוי מדרבנן, אין מצה דומה לת"ל ומלה דרבנן בדומה בסוף מס' דה לגבי שופר, אלא אמרו אמר דבעולה. ומי שלת הלעבו שי' רבא בגמ' בגמ'

~~יב~~ (יג)

הערות

(א) שיין לעמ' ב. ואיכן התוס' בגמרא כ' אומרי מכיון דקונה בגזירה בהערבה, נמצא דבקתב ליכא עשה דיבום, והה דהגמ' יבמה לתרלש היו בלוי מייבם, משום לגזירה תתב: אטו סוף בעה עיש בתוס. אולם הבאנו לעיל בשם הרמב"ן דאמנם קונה בתב, מיהו המצוה איכוי לא בקתב כי בדין שתהיו הרוגי להתעבר. והתוס' שם סל דגלך בעה בעי הרוגי להתעבר, אלו למעוטי סריס ואיילונית עיש.

(ב) שיין לעמ' ב-ג. הבאנו שם דהריטב"א הי' יכול להביא ראיה דיבום קנו בהערבה, מהיו דאמ' בגמרא מן הגירושין לבד, עדולת, ואם נאמר דקנו בקתב, הרי עובר של הגיו דגלגה לפני שמקיים העשה ולה בעיקנו. (ובן יש להוכיח מהיו דאמ' ביבמות כ' לבי מתיבתא, דמקנו מיבם בעה ראשונה, משום עדולת, ואם הקנין הוי בקתב, לה בעיקנו כלל, והסברנו שם דמהכא לוו ראיה היו, לפי פסק תוס' אבחים, מיהו אפל דאמנם קונה בקתב, מה אין הכוונה רק בקתב, אלא הקנין הוי נמשך מתתב עד סוף בעה, נמצא דאם תתב הוי חלק ממעשה המצוה ונפיר הוי בעיקנו, אפי' לפי תוס' ריטין ובב התולקים של פסקי התוס' בצבחים הנל, ולד לנידון תוס' ריטין ובב שם, משום דמצות פו' הוי רק בקתב, ותתב הוי

רק הבטר עצה, ולשון תוס' שם לה בלשון, עשה הכל.
ולכן הלכה הרשב"ם שהוי כאומר דעבדלת, ואם הקנין הוי
בכל הבוה, נמצא דבוו על הבעלה ויכוו עשה ולא, ומצא
הלכה הרשב"ם דבוה קונה בתרוה ובלי.

ב) שיש לעמ"ל. הלבוש והאמור שם, דהרמב"ן והרשב"ם והתוס'
מקשים, אפי' אי תב' קונה אם בשלוין הה בעלה, ואלו בתב
שלוין. והרשב"ם מק' לי' לא אי בוה שלוין עשה. ואילו
הרמב"ן והתוס' מק' רק אי בוה אירוסין עשה.
הרשב"ם מתרץ דמיירי בכסף לחופה והוי בבו. ולכן תי'
הרמב"ן בתי' ב' שם.
ועוד תי' הרשב"ם דבעלה לה שיני הוץ. ולכן תוס' שם,
אלא דתוס' מק' עכ"פ אלו עדות, אלו צריכי לבוון תי' הה"מ
והרמב"ן מתרץ בתי' א' שם, דרק סב בוה שלוין
עשה.

ג) שיש לעמ"ל. ומכנו דבעיר הקמ' אי בוה אירוסין עדיף או
שלוין עשה, דהסב"ק הוי אם מעשה אחר ובולל לעשות ב' חלוקים.
ואם שאמר דתב' קונה, הוי בקמב תהי' שלוה, כמו בוה לאחר
אירוסין, ודקיק, כיון דאסקי דעתי אקמב, נמצי דבקמב הוי אירוסין
ומסתפק הקמי כלל. אבל אי תב' קונה, הקמב תהי' שלוה, דהוי ב' מעשים.

5

א) סיבות הדברים בענין כל הבושת דעתו של אדם

קידושין יד, יבמות נ"ט ע"ב רש"י ד"ה שנים, ואור חדש, כ"ה אלול תשע"ז

רב"ה

בקצרה ריבוי הדברים בקושיא זה, נשדר איך את הענין בקצרה ויתר בהיר:

א) הנה קידושין (דף יד א) הביאו אי תהא קונה אי סלע היא קונה, ומסיק דכל הבושת דעתו של אדם, וכהן אסור לעשות הכי, דהעדיפה נעשית בעולה, והקנין הוא באדם, והוי בעולה עצמו.

ואמרי התוס' דאם אדם בעצמו דסתמא, דעתיה אאדם. אבל אם נכרש לאדם העליה או באופן דמנרש להבעל דרונה לקנות בעדיפה, קונה, וצהו הנה בעצמו האובי בתוס. וכך הרמב"ן והרשב"ן ועוד הראשונים.

וכיון דאם תהא הוי מעשה בגוף, אולי בחסר כוונה לקנין (רק דאדם), לכן יבאה דקנינא דגוף, דתהא קונה, ואף דעתיה אאדם, מיהו יבוא לה כוונה לקנין בדאמר דבעלה הבא לא יבעלנו לא בעולה קונה, ולכן קונה היבאה בתהא.

הלכך אומרים הרן והרשב"ן, מודה הנה בסנה (רש פרק ה') דלבאו אמרי לא אמר דבאה מן האירוסין, דכן, יבא עשה דבאם ויחה לה דאלמנה, (מדברבן אסור משום לציירה דיבאה הראשונה אסור דבאה שנה), והוי דעתיה אאדם, נמצא דאם מן האירוסין איבא לה דאלמנה ועשה דבעולה. ולכן האמר ניחא דבאה קונה בתהא ובדלעיל.

ולבא לאמר דאם יאם קונה באדם, ובוונה הנה (סנה יא) דכרש דעתו לקנות בהעדיפה, אומר הרשב"ן משום דסתמא קתני (ולכן אם בא דסתמא). והמשלה מישב דלא לאה לן לאמר לציירה דיבאה הראשונה אסור דבאה שנה, הל לציירה הבא דכרש אסור אם לא כרש, משמע דבכל אופן, קונה בתהא ובדלעיל. ולבאו יהה מהבא דאמר אלמנה מן האירוסין לבהן, ודאלת, ואם קונה היבאה באדם, הוי הוי לא בדיעבד, דאיסור דאלמנה עובר בהעדיפה, וקנין הבאים (העדה) קנו באדם. חצי דקונה אותה בתהא.

ובמו דאמרי התוס' (בב"מ יג: ד"ה אינו) לגבי חיי ומבית עיש. ואם נאמר בפשט תוס' גמרים (בב"מ ד:) דהיכא דאינו לגיים העשה מצוי לעבור על הלאו מקודם, חשיב כעיקר, אינו להיכא בכלל. אולם אולם אם לדו התוס שם (לגי בפשט תוס' הנ"ל), אפילו דגיאון התוס' (בב"מ ויטרי) שם, מצוה נמי מקיים בגאב, וההיתרא הוא הכשר מצוה, אבל הבא ביחי דעתי אגאב, אין הבוונה רק בגאב אלא נמי הקנין מתחב עד סוף הגיה, נמצא דגם תחב הוי חלק מהמצוה, ומקנין עדולת*, ולכן אינו להיכא בקל, ולכן הרשב"ם ובמ"ן מדקיים דאם הקנין נגמר בגאב (ביבמ), הוי לה עשה הבעולה לא בגלגה מן האירוסין. ומבי דבכל אלוני קונה בגמר בתחב ובכלל.

ולפי כל האמור, אינו קדושין (עכ"ל) נמצא בהן הבא על אחותו, אינה מאמר לה ולא חללה, דלה מנמלי בהונה. תכר ומו אלי, עשה חללה (דהוי בבגיה שני (אינה) כמלי בהונה ומתחללת). ומן הרשב"ם שם, והא נעשית בהתרה אינה, ובגאב נעשית חללה (ומאמר בעי ב' בגלגה לאשי חללה). ומתוך הרשב"ם דאמרם בהתרה נעשית אינה היינו אינו כשאינו אמר, אבל הבא דגמר, דעתי אגאב, ונעשית אינה רק בגאב, והקדשו מן כוונתו דאיתמי תשיב התרה לביאה, אינו כשנכנס לאמר בהתרה, או בינתם לבדו, אבל הבא דגמר בגאב, הרי לא אחבי להתרה, ולא מיקרי ביאה לא לקנין ולא לאיסורים, (ולפי הפשט כל הבולל דעתי אגאב, כשגמר בגאב, הרי לא אחבי להתרה). ומן הקדשו סתירה לרשב"ם דלעיל, דב לעיל דביבמ קונה בתחב, משום דלה דעתי ובדלעיל. ולפי הרשב"ם שם (קדושין), אף דלה ביבמ דעת, מיהו סוף לא אחבי לביאה ולה ביאה וכ"ל, (הקדשו). אלא, הרשב"ם (בתוספות ל' ו') מוכיח משם דמדו ביאה לא פליגי. ומשמע קו הרשב"ם (קדושין שם).

---

*) ודמי למילה דבר עת, דעדלת, אף דהיבה נמצאת בפריעה ובכל.

~~ולכן נבי דאמר כל המעלה~~

ולכן אמרו אמר בקדושין אי יתב קלא, אתי לבהכ"נ לקדשה בביאה, והיו בשעת נישואין הויא
בעולה, כמו דאמר בכל שעורה וקערה קודם הנישואין, אבל בתר הנישואין, לא הבא. ולהי"ן התוס' יבמות
דכ"ט. והריטב"א אתרוייהו דבנסה למולה בלי קדושין, וקדשה בביאה, נמצא דבתר"ב הוי נשואה. ואדרבה האשלא
דתני חולה קודם הקדושין. ויהא אפ"ל דבוונה הריטב"א דבשעת תתב"ב הוי כנסה למולה, והוי בבת-אחת,
לא דבנסה למולה, ובחולה בעל, והוי קדושין ונשואין בבא. אבל חולה לפני הקידושין לא מהני.
(ולפי"ז לכן בר בעא דביאה איתוסן מעשה, דאם לעשות ב' חלותים, לא איתוסן לא נשואין דבא, הייל
דלגי בקנין א' של ביאה אבל הי. דלעיל, החולה והביאה הוי ב' קנינים, ומהני).
וה' בפנים המאיר, בדם הרשב"ן, דהנא אינל אי ביאה נשואין מעשה, נמצא דאם תתב קלא
הוי אירסה ונשואה בבא. וה' בפנים המאיר מיד וישר של הריטב"א ותוס' יבמות, ע"ש ויבא להדיא.

ולהדר כל המאיר, נבי בקבירה, הנא יבמות (נ"ז ו') דלל"ש שם רב טבר דבן אלמנה מן האירוסין
ובן אלמנה מן הנשואין, לא ביאת שולל קנה לכל, כיון דהבי המנע ביאת שולל ביבום. ושמואל טבר
דבאלמנה מן האירוסין, ביאת שולל, הוי בן אירסה ביבום, ואינה אוכלת בתרומה ואינו, ורשה וכו'.
ובביאור מלקיתה, אפ"ל רב טבר דאשה הקנו לו מן השמים, ואינ קנין היבם (וה' בהקבה דביבום
לב' עדים x) או תליה, לב' עדים, דהתורה אמרה דהיבם מעשה מעשה ביאה, ובחלות נשאים מאילו,
ובן-בתליה), הלכך לא ביאת שולל, אבל אלמנה מן האירוסין, קנה לכל. ושמואל טבר דבאלמנה
מן הנשואין, הקנו לו מן השמים, אותו קנין של אחיו, ולכן לא ביאת שולל, קנה לכל. אבל אלמנה
מן האירוסין, הקנו לו מן השמים, אותו קנין אירוסין של אחיו הוא, וקנה אירוסין אף

x) ולפי כן ל' התוס' קדושין יב ב' דיבום בלי עדים, וה' ריטב"א שם. ויעלה הלה"ו דלדייק מהתוס' שם
דיבום לב' עדים ובב' קדושין.

בביאת שולל, אצל הישראלים שבבבל, איך קנין תורה בבבל אלא הוי כמו ישראלים. ובאמת ובוודאי לגבי ישראלים, ולא בעי דאתה לכך, הלכן ביאת שולל, הוי ארוסה.

אז דאפילו דלת באתבלין, איך קנין דיר ודירה לישראלים, אלא כ' סוגי קנינים בבבל, סתם מתבלין קנה לם לישראלים גדולים ובלם, וסולל שולל דקנה רק לדברים האחרים בנישת, כולן דהוי ביאה אחרת, ולכן אלמנה מן הארוסין, ביאת שולל הוי רק ארוסה, ולכן אליבא דאמת ויתכן לפיכ' דגם הוי מתבלין לקנין, ועשה מעשה בבבל מאליהו, מהנו לישראלים, אפ' אם היו לו נתבוונה לקנין והיו ישראלה. וכו הכל ולכן שם.

ולכ' שם סוגר דאלמנה מן הארוסין, לא לדר, הוי ארוסה בביאת שולל, וכנ' שני הסברות הנ"ל, לא לדר. (ופליגי באלמנה מן הישראלים איש באמת).

ולאחר האמור, אך הבבלים, מי הי דאמ' באלמנה מן הארוסין לכהן, יבא עשה ויפחה לגר דאלמנה, וליבא עשה דבעולה, כולן דבבלים לכ' דאר, קונה בתנה, ובמי כולן נתבלין לקנות בתנב, הוי ביאת שולל, והוי ארוסה בתנה, ובשאר אנ' דמתבלין לקנותה, הוי בעולה, בשאר הישראלים לגמרה. ובמובן, דלש לתרלש תי' הרמב' (קידושין ו' ד') דבבבל ישראלים עושה, דהרי כולן דלגו נתבלין לקנותה בתנב, הוי הבעלה ארוסה. ובוודאי לש לתרלש תי' הרשבא דכסף לתולה בשאר הבבלה, דלש חולה בבבלים.

ואולמר הבבלים דכותב האמ' יבא עשה ויפחה לגר (באלמנה מן הארוסין) לפי לך אלבא דרב, דקנה לכו לם מן הארוסין. ומתרבי לגירה בבלה הישראלה וכו'. ולפי לה לכו' באלמנה מן הארוסין, ביאת שולל, הוי ארוסה, כמו דפירש האמ' דמנחל דרלבה לקנות בהתרבות והוי מתבלין, והוי נשואה בתנה. ולכן לא אפשר לתרלש לגירה אמו אם לא ינחל.

כ"ו

ובדברי שמואל מיישב בג' אופנים איך קו השבת בלעיל. (א) שם קו המשלה של אדם גדול לגבי עבדו לגבור, קנה בכסף, דהוי כנ"ל (לגבור דהוי בתרגום דבתרגום שטר) משום איסור השבועה, וכן מהני דהבעלת דעתו של עבד, ובהגיע איסור לגדשה בבית, נמצא דעתו דעת תב"ד, משום איסור בעולה. ומיישב הקרבן (בתרגום ל') שם יסוד דאיסור העשה של תב"ד, משום איסור בעולה. ומיישב הקרבן (בתרגום ל') שם יסוד דאיסור העשה דבעולה קיים רק של האיש ולא של האשה, דכ' יבם, לשון יחיד, הלכך נהי דדעתו דבעולה קיים רק של האיש ולא של האשה, מיהו הוי דעתה של עבד, כיון דשלי ליכא איסור דבעולה. ולפי"ז דבנדון, דעתו לקנות בתב"ד, ומאמנון והלי נשואה, וזה שאבלה הוי אינה מאמונת לתב"ד, (דשלי ליכא איסור דבעולה) לא איכפת לן, לגמרי דב' אי' דהבאנו לעיל.

מיהו לא יתיישב לפי הרמב"ן הסובר דגם אי - כוונה דידה, הוי בעולה, בגיטה, בגיטה שלמה. (ד) יישב אחר של קו המשלה בלעיל, דאמנם איסור בעולה גם שלי, ור' תוס' תליה יפ' ב' ותוס' הקרבן שם דמצינו גיטה דליכא גם שלי, ושניהם דעתם של תב"ד, מיהו צריך חסרון בדרך קיום, דלא אמרינן, דדעתם של תב"ד בקבל האיסור, מיהו לה הוי' אמש (כ' הרבינו דנשים ל' אי' לגבי נמי הוי ואמרה הוי), הלכך בקידושי בעלה, קונה רק בעבד, ולא תב"ד, דהוי חסרון בדרך קיום. והבא בגיטה, דעתם בתב"ד והוי נשואה, ומצד קנין האירוסין, ליכא חסרון דרך קיום, כיון דקנין אירוסין בגיטה לה כוונה לקנות, והעדים רואים מעשה בגיטה וסגי. ומצד קנין הנשואין הרי שם האיש הנשואין לה דרך קיום ואיש.

(ג) דיישב קו הבאנו לעיל בד' זוגר דאיכא ב' סוגים בגיטה. בגיטה בכוונה עובדא נשואין. ובגיטה שלמה הוי בגיטה לריעו דעשה רק אירוסין, וכיון דהבאנו לעיל דבל הבעל דעתו של עבד, הכוונה לא של עבד, ודעתו דהקנין יעשה עי' כל הבגיטה,

כ"ד

וכה"ל הגיע בקדושין, ולכן אסור לבהיג לקדש בביאה, אשה בעולה לעולם. איהו הבא ביום, נהי דבוודאי אל תב הביאה, איהו כיון דבוודאי לא אל תתב, לה הביאה מקולקל, והוי ביאה בטעות לקולא (אולי דבטלוהו כיון דדעתיה לא אל הקדב, הויו מקודשת בקדב, אבל אי יבוא דלה דעתיה, קני בתתב לא לקושרין, כיון דסוף היה בוודאי לקולא לא בקה, והוי ביאה בטעות דאהני לא לקושרין. ולכך לביאת אונס דלוי מהבון בכלל לקולא. (ואולי גוהי בוודאי בכבכון שמוקל שם).

ושאר הדברים הנלמדים לכה, כ' בבנים המאמר בהרחבה.